ROK V

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 1

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 STYCZNIA 1930 R.

ZNAMIENNY WYROK SĄDÓW NIEMIECKICH

Polski świat przemysłowy od paru tygodni z niepokojem śledzi kształtowanie stosunków handlowych polsko - niemieckich, w związku z ogłoszonym dn. 4 grudnia 1929 wyrokiem sądu w Kolonji w sprawie przeciwko jednemu z inżynierów Polaków, współpracowników polskiej fabryki chemicznej.

Inżynier ten udał się do Niemiec, celem zakupienia maszyn i aparatów dla nowego działu fabryki polskiej oraz — przy okazji — dla przeprowadzenia rozmów z niedziałającym od szeregu lat w przemyśle niemieckim pracownikiem, celem zaangażowania go do oddawna w Polsce istniejącego działu produkcji. W czasie tych rokowań wysunięta została przez angażowanego możliwość porozumienia się jeszcze z jednym ewentualnym kandydatem na wyjazd do Polski. Rozmowy prowadzone przez inżyniera polskiego, który przed zaangażowaniem współpracowników pragnął zbadać rzeczowe kwalifikacje kandydatów — przerwane zostały aresztowaniem go — pod zarzutem szpiegostwa przemysłowego na rzecz Polski. Po sześciotygodniowym areszcie prewencyjnym, zastosowanym jako środek zapobiegawczy mimo możliwości złożenia wysokiej kaucji przez oskarżonego, odbyła się dn. 4 grudnia 1929 sprawa sądowa, w której wyniku ogłoszono wyrok skazujący na 8 miesięcy więzienia, karę pieniężną w wysokości 5.000 Mkn. oraz pokutne w wysokości 10.000 Mkn.

Nieprawdopodobnie wysoki wymiar kary sąd motywuje szeregiem okoliczności, uznając za dowiedzione, że oskarżony popełnił „występek szpiegostwa przemysłowego w sensie prawa przeciwko nieuczciwej konkurencji" przez starania o angażowanie do Polski współpracowników przemysłu niemieckiego, a przez to usiłowania zdobycia tajemnic technicznych. Dosłownie cytujemy następujący, nader charakterystyczny fragment motywów wyroku:

„Sądowi wiadome jest, że zagraniczne fabryki, zwłaszcza chemiczne, już od wielu lat prowadzą w Niemczech szeroko rozwinięte szpiegostwo przemysłowe; cudzoziemcy, a specjalnie nasi dawni wrogowie z czasów wojny światowej, mimo wszystkich wysiłków nie zdołali osiągnąć wysokiego poziomu, jakim się cechują wytwory niemieckiego przemysłu chemicznego. Niemieckie sądy mają obowiązek bronić w miarę możliwości niemieckie gospodarstwo i przemysł przed temi niebezpiecznemi działaniami, aby zachować ojczyźnie te małe resztki, które jej jeszcze pozostały. Rzeczona kara więzienna, która w tym wypadku mieć ma przedewszystkiem znaczenie odstraszające, nie mogła się więc zbytnio różnić od najwyższej kary ustawowej....... Sąd nie wahał się przyznać najwyższego pokutnego, gdyż wziął pod uwagę, że oskarżyciel prywatny ma duże wydatki w związku z koniecznością ciągłego utrzymywania kontr - wywiadu, ponadto istnieje możliwość szkód przedsiębiorstwa, licząc się z tem, że inni robotnicy zgodzą się na zaangażowanie do Polski."

Wskazać trzeba, że jako jeden z głównych świadków występował szef kontr-wywiadu niemieckiego koncernu chemicznego, dawny współpracownik niemieckiej policji kryminalnej. Sądy niemieckie oceniają, że nawet próby angażowania pracowników na drodze ogłoszeń w czasopismach są przejawem nielojalnej konkurencji, zaś korzystanie z doświadczeń niemieckich techników — karalnem przestępstwem. Charakterystyczne są również komentujące wyrok głosy prasy niemieckiej, która z całą otwartością wskazuje, że rozwój polskiego przemysłu chemicznego jest w jej przekonaniu niebywałym skandalem, gdy dąży wyraźnie do zmniejszenia rynku zbytu dla towarów niemieckich.

Sprawa kolońska nietylko ma głębokie znaczenie, jako ilustracja rzeczywistych stosunków w Niemczech, tak odległych od przeznaczonych na eksport haseł wolności handlowej, zniesienia granic ekonomicznych, rozejmu celnego i innych efektów pacyfizmu gospodarczego. Jest ona również smutnem doświadczeniem, zalecającem najwyższą ostrożność we wszelkich stosunkach z niemieckim handlem i przemysłem. Nie możemy być pewni, czy przypatrując się działaniu w fabryce niemieckiej jakiegoś aparatu, który chce sprzedać kupiec niemiecki — nie będziemy oskarżeni z paragrafów ustawy o nielojalnej konkurencji i czy sądy, stając w obronie „małych resztek niemieckiej ojczyzny, które jej jeszcze pozostały" — nie skarzą jutro innego przemysłowca na najwyższy wymiar kary więzienia i wysoką grzywnę!

ZBLIŻENIE PRODUCENTÓW I KUPCÓW BRANŻY CHEMICZNEJ

W dążeniu do najściślejszego zbliżenia wytwórców i konsumentów — a ściślej mówiąc — kupców branży chemicznej, Związek Przemysłu Chemicznego począwszy od r. 1928 inicjował na terenie Izb Przemysłowo-Handlowych konferencje, w których uczestniczyli przemysłowcy i handlowcy chemiczni. Zebrania takie miały miejsce w Katowicach, we Lwowie, w Krakowie i dały jaknajlepsze rezultaty.

Zachęcona doświadczeniem prowincji, Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie zorganizowała analogiczne zebranie dn. 16 grudnia 1929, przyczem wyzyskana została — jako ściślejszy teren zebrania — komisja racjonalizacji Izby. Wychodzono mianowicie z założenia, że jednym z przejawów racjonalizacji powinno być owo zbliżenie, prowadzące z jednej strony do przystosowania typu wytworów do istniejących potrzeb rynku wewnętrznego, z drugiej — do zaniechania zbędnego importu wytwarzanych w kraju artykułów.

Zebranie warszawskie przekonało, że podobne konferencje nietylko mają poważne znaczenie ogólne, lecz są również życiową potrzebą zarówno z punktu widzenia przemysłowca jak kupca. W naradach wzięło udział kilkadziesiąt osób, reprezentujących najpoważniejsze placówki chemiczne przemysłowe i handlowe, działające na terytorjum warszawskiej Izby Przemysłowo - Handlowej. Zebraniu przewodniczył prezes komisji racjonalizacji Izby, p. Inż. Piotr Drzewiecki, dyskusję zagaił Dyrektor Związku Przemysłu Chemicznego, p. Inż. Edmund Trepka, szkicując cel zebrania i podkreślając, że podobne konferencje zajmować się powinny zarówno sprawami najogólniejszego znaczenia, jak również drobniejszemi szczegółami wymiany towarowej. Przeprowadzone debaty wskazały ogrom materjału, jaki ulec miałby przedyskutowaniu. Dlatego też nie poprzestano na wymianie zdań dn. 16 grudnia 1929, lecz wyłoniono specjalną podkomisję, która się zajmie opracowaniem wysuniętych przez zebranie tematów. W skład podkomisji weszli przedstawiciele przemysłu i handlu chemicznego, w ogólnej ilości 7-miu osób.

Należy podkreślić istotną doniosłość podobnych narad dla całokształtu naszego gospodarstwa narodowego. To też Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie nie zamierza poprzestać na jednem zebraniu w zakresie chemikalij, lecz pragnie zorganizować cykl narad, których głównym celem będzie zbliżenie producenta i kupca w dziedzinie wszystkich branż, reprezentowanych na terenie Izby.

ECHA POWSZECHNEJ WYSTAWY KRAJOWEJ

Jak wiadomo, Zarząd Powszechnej Wystawy Krajowej przystąpił do wydania dzieła pamiątkowego p. t. „Powszechna Wystawa Krajowa w r. 1929", zawierającego w 5-ciu tomach przeszło 2500 stron tekstu i około 1000 fotografij, wykresów, planów, map i t. p.

Nie może ulegać wątpliwości, że wydanie wspomnianego dzieła jest bezwzględną koniecznością. Motywem tego kroku jest nietylko wzorowanie się na przykładach wielkich wystaw zagranicznych, które wszystkie zostały upamiętnione wydaniem kilkunastotomowych nieraz pamiętników; podobnie jak Powszechna Wystawa Krajowa była pierwszą polską wielką wystawą, będzie też jej wydawnictwo pamiątkowe pierwszem tego rodzaju dziełem w naszej literaturze.

Będzie więc posiadało doniosłe znaczenie kulturalne i propagandowe, a niepozbawione też jest znaczenia praktycznego, jako skarbnica wiadomości i informacyj fachowych nietylko dla organizatorów przyszłych wystaw, lecz również dla wszystkich, którzy zamierzą w przyszłości wziąć udział w wystawach. Sfery gospodarcze powinny zainteresować się wydawnictwem pamiątkowem PWK. w większym stopniu, niż dotychczas miało to miejsce, tembardziej że znajdą w niem upamiętnienie własnego udziału w pierwszej polskiej Powszechnej Wystawie Krajowej.

Koszty, związane z wydaniem dzieła są — z uwagi na szeroki jego zakres — bardzo poważne. Dlatego też Zarząd Wystawy zmuszony był uzależnić wysokość nakładu od ilości egzemplarzy zgóry zamówionych i rozpisać prenumeratę.

Cena udziału wynosi w prenumeracie 200.— zł. ,z czego 100.— zł. płatne jest przy zamówieniu, a 100.— zł. przy odbiorze tomu 2-go.

Sygnalizując o powyższej sprawie, zwracamy uwagę przedsiębiorstw chemicznych na pożytek — społeczny i indywidualny — zaabonowania wskazanego wydawnictwa pamiątkowego P. W. K.

KRONIKA

Dn. 12 grudnia 1929 r. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem rozważano szereg aktualnych spraw, stanowiących przedmiot działalności Związku. Dyskutowano więc nad zagadnieniem budowy nowej taryfy celnej, obecnej sytuacji w zakresie rokowań o zawarcie traktatu handlowego polsko-niemieckiego, projektami wzięcia udziału w Wystawie Międzynarodowej w Liége, Międzynarodowych Targach w Budapeszcie, Targach Lipskich.

Zarząd zdecydował w zasadzie termin ogólnego zebrania Związku, wskazując orjentacyjnie drugą połowę marca r. b.

Dn. 17 grudnia 1929 odbyło się posiedzenie Rady Towaroznawczej przy Min Skarbu. Na posiedzeniu tem postanowiono, w zakresie spraw interesujących bezpośrednio przemysł chemiczny, co następuje:

Acetocelulozę w arkuszach, importowaną pod

nazwą „Rhodoid“, clić według poz. 68 p. 5 taryfy celnej.

Ceratę z wyciśniętym deseniem imitującym skórę, clić wg. poz. 194 p. 2a taryfy celnej.

Mieszaninę olejów roślinnych, importowaną pod nazwą „Glasserkittöl“, składającą się z 50% oleju bawełnianego i 50% oleju soya lub 50% oleju soya i 50% oleju perilla, clić wg. poz. 117 p. 4a, analogicznie do oleju lnianego.

Czernie, otrzymywane przez spalanie bogatych w węgiel ciał organicznych, oraz naturalne czernie ziemne — clić wg. poz. 42 taryfy celnej.

Proszki giserskie, t. zw. „sztuczne licopodium“, clić wg. poz. 66 p. 2c taryfy celnej.

Należąca do Związku Przemysłu Chemicznego Fabryka Przetworów Hydratcelulozy Stanisław Kwinto i Synowie w Toruniu zawiadamia nas, że wypuściła już na rynek arkusze, kapsle i torebki analogiczne do celofanowych — pod nazwą „Polofan“.

Towarzystwo Polsko - Łotewskie podjęło inicjatywę zorganizowania Izby Handlowej Polsko-Bałtyckiej, celem współdziałania w rozwoju stosunków handlowych i finansowych pomiędzy Polską i państwami bałtyckiemi. Posiedzenie konstytucyjne odbyło się dn. 17 grudnia 1929 w Min. Przemysłu i Handlu i doprowadziło do utworzenia tej nowej pożytecznej placówki.

W końcu stycznia r. b. przeprowadzone będą rokowania o rewizję obowiązującego traktatu handlowego polsko-rumuńskiego. Rewizja ta jest wynikiem wprowadzenia nowej taryfy celnej rumuńskiej, która przewiduje na niektóre artykuły obok stawek generalnych również stawki minimalne; te ostatnie rząd rumuński zamierza na stałe przyznać tylko krajom, które wzamian ofiarują Rumunji odpowiednie przywileje dla jej artykułów eksportowych. Znaczy to, że nie wszystkie stawki minimalne otrzyma Polska na zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania, lecz będzie musiała ew. przyznanie niektórych stawek minimalnych rekompensować w specjalny sposób.

Niemieckie tłumaczenie nowej taryfy rumuńskiej, z której zorjentować się można w charakterze nowych stawek, jest do nabycia w Bukareszcie pod adresem: Hugo Victor Kasper, Bucaresti, Calea Rahovei Nr. 26.

Z uwagi na istniejący eksport niektórych polskich artykułów chemicznych do Rumunji — sprawą powyższą mogą się zainteresować niektóre nasze przedsiębiorstwa chemiczne, zaś wszelkie uwagi w powyższym zakresie prosimy kierować pod adresem Związku — do dn. 15 stycznia r. b.

Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Jerozolimie donosi, że w Londynie zostało ukonstytuowane towarzystwo pod nazwą „Palestine Potash Ltd.“, dla eksploatacji bogactw mineralnych Morza Martwego. W skład Zarządu wchodzą obywatele angielscy i palestyńscy; dyrektorem technicznym mianowany został inż. M. Nowowiejski. Kapitał nominalny wynosi 500.000 funtów angielskich, z czego wpłacono już 250.000 £ Produkcja soli potasowych wynieść ma 300 — 500 tonn w r. 1923, zaś w przeciągu 5-ciu lat miałaby wzrość do 10.000 tonn rocznie. Narazie produkcja obejmuje karnalit; w miarę dalszego rozwoju przewidziana jest wytwórczość chlorku magnezu, wapnia i bromu.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

* W Dz. Ust. Nr. 85 z dn. 14 grudnia 1929 ukazało się pod poz. 629 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 14 listopada 1929 w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej.

Rozporządzenie to przewiduje następujące brzmienie punktów 1 i 2 poz. 131 taryfy celnej:

Biel:

1) ołowiana — 16,20 zł. od 100 kg.

2) tytanowa, cynkowa oraz szarzeń cynkowy — 32,50 zł. od 100 kg.

Uwaga: Szarzeń cynkowy, sprowadzany do produkcji cynku metalicznego, za pozwoleniem Min. Skarbu, bez cła.

W stosunku do dotychczas obowiązujących stawek celnych, zmiana polega na podwyższeniu cła od bieli tytanowej ze zł. 16,20 do zł. 32,50, oraz na wprowadzeniu do taryfy szarzenia cynkowego. Rozporządzenie obowiązuje od dn. 29 grudnia 1929.

* W Dz. Ust. Nr. 89 z dn. 24 grudnia 1929 ukazało się pod poz. 670 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 20 grudnia 1929 w sprawie nowelizacji przepisów wykonawczych do Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o monopolu spirytusowym.

Rozporządzenie to zmienia przepisy wykonawcze w jednym tylko punkcie; mianowicie § 143, dotyczący ustalenia podstawowej ceny monopolowej spirytusu, ukształtowany został w ten sposób, że cena stanowi średnią arytmetyczną sumy kosztów produkcji i dostawy spirytusu surowego w każdej z ubiegłych dwuch kampanij i w kampanji, dla której cenę ma się ustalić.

Rozporządzenie powyższe wydane zostało po wysłuchaniu opinji Państwowej Rady Spirytusowej, która zebrała się na nadzwyczajnem posiedzeniu, zwołanem specjalnie dla omówienia powyższej sprawy dn. 20 grudnia 1929. Rada Spirytusowa jednomyślnie wyraziła w rzeczonym zakresie opinję pozytywną, wychodząc z założenia, że tendencje do zmniejszenia rozpiętości wahań cen spirytusu są zjawiskiem gospodarczo nader korzystnem. Dla przemysłu chemicznego okoliczność ta jest również bardzo istotna, gdyż zmierza do względnej stabilizacji cen ważnego surowca, jakim jest spirytus.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	560 zł.
Alkohol metylowy techniczny	230 „
„ „ czysty 99%	330 „
Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,76 „
„ granulowany za 1 kg % N_2	1,96 „
Azotan amonowy	103.60 „
Benzen handlowy 90%	91 „
„ czysty	103 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	20 „
Chlorek cynku (ług 50%)	55 „
Chlorek wapna bielący	40 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	900 „
„ „pro narcosi"	1.800 „
Fenol czysty	300 „
Fornalina 30%	250 „
Fosfory rachowskie surowe	3,50—4 „
Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 „
„ techniczna	175 „
Karbid	75—80 „
Karbolineum	45 „
Klej kostny	295 „
Klej skórny	400 „
Krezol	140 „
Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	110 zł
Kwas mrówkowy 85%	241 „
„ siarkowy 60° Bé	7,74 „
„ solny bez arsenu	14 „
„ octowy techn. 30%	110 „
Mączka fosforytowa rachowska 16,5% P_2O_5	7,20—8,25 „
„ kostna odklejona 30% P_2O_5	20 „
Naftalen surowy prasowany	34,50 „
„ czysty w łuskach	68 „
Octan sodu	160 „
„ ołowiu	260 „
Oleina zwierzęca destylat	300 „
„ „ saponifikat	290 „
Oleum 20%	20,85 „
Pirydyna czysta za 1 kg.	12 „
Smoła preparowana	21 „
Siarczan amonu	43 „
Siarczek sodu 60/62%	70 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	16 „
Stearyna	280 „
Superfosfat 16%	13,76—15,20 „
Toluen czysty	120 „

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg, loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdą rozumieją się wraz z opakowaniem

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE", Zgierz, tel. Łódź 21-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 108-09, informacje 204-49 i 56-99.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO", Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Błękity Millori i paryski:
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno tel. 12.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno tel. 12.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT", Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 422-30 do 422-35.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM" Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 160-80.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.
Zakłady „ELEKTRO" Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Ług sodowy odpadkowy:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Novarsenobenzol:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN" Warszawa, Daniłowiczowska 16 tel. Centrala-Spiess

Potaż żrący:
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno, tel. 12.

Siarka:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa Wilcza 9a, tel. 75-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazocyjanki sodowy i potasowy:
Sp. Akc. „AZOT", Jaworzno, tel. 12.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14 Wychodzi 1-go i 15-go każdego miesiąca

Wydawca: w imieniu Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej — Dyrektor Związku, Inż. EDMUND TREPKA.

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. Drukarnia „Współczesna", Szpitalna 10